

невідоме. Мислення в цей період є конкретним, тому узагальнені питання не сприймуться. Питайте коротко, конкретно, предметно розділяючи все що побачила дитина на певні зрозумілі їй дії.

В цьому віці уява надзвичайно розвинена і тому відхід від реальності це нормально. Бажано не уточнювати та не зациклюватись на сказаному.

Лексика ще теж обмежена. Дитина і розуміє що ви хочете почути та не все може сказати.

Працюйте з дитиною не на травмуючу подію, а на переключення та асоціації. Наприклад:

1. Знайдіть 5 красивих речей, або подивіться до яких рослин заглядає сонечко.

2. Тут і тепер я бачу: і перерахуйте що ви бачите з дитиною, чи відчуваєте.

Не копайте глибоко. Якщо щось не так, зверніться до працівника з психологічною освітою, що працює з дітками.

3. Грайтеся в ігри, де не потрібно когось карати, перемагати, вбивати.

4. Віршики та казки, малювання та фізкульт. хвилинки під дитячу музику – ось ваша допомога.

ПРОФЕСІЙНІ СТЕРЕОТИПИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Крещук К.Ю.

*Науковий керівник: Перелигіна Л.А., доктор біологічних наук, професор
Кафедра психології діяльності в особливих умовах Національного
університету цивільного захисту України*

Анотація: В проведеному дослідженні були виявлені та систематизовані стереотипні уявлення, які пов'язані із професійною діяльністю рятувальників. Доведено, що уявлення про професійні стереотипи у однаковій мірі притаманні всім рятувальникам і носять позитивний, негативний та нейтральний характер. Ступінь підтримування стереотипів засобами поведінки під час виконання професійних обов'язків залежить від стажу роботи рятувальника.

Анотация: В проведенном исследовании были обнаружены и систематизированы стереотипные представления, которые связаны с профессиональной деятельностью спасателей. Доказано, что представление о профессиональных стереотипах в равной степени присущи всем спасателям и носят позитивный, негативный и нейтральный характер. Степень поддержания стереотипов средствами поведения во время выполнения профессиональных обязанностей зависит от стажа работы спасателя.

Annotation: In the current study were discovered and classified stereotypes that are associated with the professional activity of rescuers. It is proved that the concept of professional stereotypes equally common to all the rescuers and are positive, negative and neutral. Degree maintain stereotypes by behavior during performance of professional duties depends on the length of service rescuer.

Професіоналізація рятувальників пов'язана із впливом стереотипів. Стереотипи детермінують поведінку особистості, зумовлюючи той чи інший напрям її діяльності. Професійні стереотипи рятувальників є продуктом процесу стереотипізації й мають на меті захист цілісності особистості та/або професійної групи, виправдання деяких установок по відношенню до інших груп, тощо. Стереотипізація являє собою сприйняття, класифікацію і оцінку соціальних об'єктів (подій). Механізмом її дії є поширення характеристик одних об'єктів на інші – подібні до них об'єкти.

Властивості стереотипів включають у себе такі характеристики: узгодженість або «соціальний консенсус» (поширення стереотипних уявлень на всіх членів стереотипізованої групи), схематичність та спрощеність, емоційно-оціночна напруга, стійкість та навіть ригідність і неточність. До основних властивостей стереотипів відносяться: а) здатність впливати на прийняття рішення індивіда; б) має конкретну спрямованість [1].

Стереотип відіграє важливу роль у формуванні оцінки людиною навколишнього світу. Його використання: а) приводить до звуження пізнавального процесу; б) до вироблення різного роду упереджень. Соціальні стереотипи, які приводять до формування негативних упереджень, обумовлені недоліком життєвого досвіду, відсутністю інформації чи наявністю помилкової, випадкової, неперевіреної інформації, зайво емоційним сприйняттям, маніпулюванням повсякденною свідомістю [2].

Стереотипи можуть виконувати як позитивні, так і негативні функції, провідними з яких є такі позитивні функції, як захисна (захист не тільки цінностей індивіда, але й соціальної ідентичності завдяки позитивному оцінюванню диференціації власної групи від релевантних їй чужих груп), впорядковування та узгодження соціального оточення; і негативні функції ригідності сприймання того чи іншого об'єкту дійсності та упередженого ставлення до них [3].

Негативні стереотипи у професійній діяльності виступають у ролі механізмів захисту від негативних переживань. Під механізмами захисту ми розуміємо автоматичні психологічні дії, які забезпечують психологічний захист особистості. Механізми захисту впливають на індивідуальний підхід до вирішення складних ситуацій, в яких працює рятувальник. Провідними механізмами захисту за З. Фрейдом є:

сублімація, заміщення, витіснення, регресія, проекція, раціоналізація, реактивне утворення, ідентифікація.

Метою нашого дослідження був аналіз змісту професійних стереотипів шляхом контент-аналізу, використання якого полягало у виявленні та систематизації стереотипних уявлень, пов'язаних із професійною діяльністю рятувальників, та їх статистичний аналіз. Методика роботи передбачала перегляд відповідей на питання щодо професійної діяльності рятувальників. Аналіз дав змогу виокремити компоненти стереотипів.

У результаті аналізу якісних та кількісних характеристик стереотипних уявлень про професійну діяльність виявлено:

1) уявлення про професійні стереотипи у однаковій мірі притаманні всім рятувальникам і носять позитивний, негативний та нейтральний характер.

2) чим більшим є стаж роботи рятувальників, тим вищим є ступінь підтримування стереотипів засобами поведінки під час виконання професійних обов'язків.

Прослідковується зростання ролі стереотипів із набуттям стажу роботи рятувальниками, вираженої у підтримуванні професійних стереотипів. Відповідно, професійна діяльність рятувальників опосередкована впливом професійних стереотипів і спрямована на їх підтримання.

Стереотипізація у діяльності рятувальників може призвести до спрощення процесу пізнання іншої людини або упереджень у її сприйманні. У першому випадку стереотип не обов'язково містить у собі оцінне навантаження, у емоційному сприйманні іншої людини не відбувається зрушення в її емоційному прийнятті чи не прийнятті, тому такі стереотипи ми відносимо як до переважно позитивних;

3) стереотипи можуть виконувати декілька функцій, основними з яких є: а) оцінювальна функція, яка виражається у схваленні чи засудженні тієї чи іншої поведінки; б) функція соціалізації пов'язана із переживаннями єдності із професійною групою; в) регулятивна – характеризується наявністю важелів для керування поведінкою рятувальників; д) планувально-орієнтаційна функція пов'язана із спрямуванням поведінки рятувальника у тому чи іншому напрямку.

В подальшому ми плануємо розкрити зв'язок успішності професійної діяльності рятувальників із рефлексією професійних стереотипів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Липпман У. Общественное мнение / Пер. с англ. Т.В. Барчуновой / Уолтер Липпман. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. – 384 с.

2. Маркова, А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. - М.: Междунар. гуманитар. фонд «Знание», 1996. - 308 с.

3. Зеер Э.Ф. Психология профессий: [для студ. выс. уч. зав.] / Эвальд Фридрихович Зеер. – Москва: Мир, 2008. – 329 с.

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДО РОБОТИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Кривенченко М.А., студентка

*Науковий керівник: Іващенко О.А. кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри гуманітарних наук та іноземних мов факультету цивільного
захисту та управління*

Анотація: Робота присвячена проблемі психологічної готовності рятувальників до роботи в екстремальних умовах. Розглядаються індивідуальна та колективна готовність до виконання професійних обов'язків. Аналізуються змісту та компоненти психологічної готовності.

Аннотация: Работа посвящена проблеме психологической готовности спасателей к работе в экстремальных условиях. Рассматриваются индивидуальная и коллективная готовность. Анализируются содержание и компоненты психологической готовности.

Annotation: The paper is devoted to the problem of psychological readiness of rescuers to work under extreme conditions. Individual readiness as well as collective readiness is considered. The content and components of psychological readiness are analyzed.

Діяльність в небезпечних для життя умовах вимагає від рятувальників великого нервово-психологічного напруження і самовіддачі, характеризується високим ступенем відповідальності за своє життя та життя постраждалих від надзвичайних ситуацій, необхідністю протистояти агресивним факторам небезпечного середовища і одночасно діяти швидко та ефективно в умовах обмеженості часу.

Довготривалий вплив стресогенних факторів, наявність постійної загрози для життя, висока вірогідність травматизації або навіть загибелі пред'являють високі вимоги не тільки до рівня професійної підготовки фахівця, а й до психологічних якостей особистості, що обумовлюють психологічну готовність до діяльності в екстремальних умовах.

Теоретичні основи екстремальної психології визначають три основні типи психологічної готовності до діяльності в надзвичайних умовах: довготривала (довгострокова, індивідуальна), оперативна (короткострокова,